

NOTAT

Miljø- og
Fødevareministeriet
Miljøstyrelsen

Kemikalier/ Cirkulær Økono-
mi & Affald

Orientering om partskonferencerne for Stockholm- Basel og Rotterdamkonventionen, afholdt i Geneve 24. april – 5. maj 2017

Den 24. april – 5. maj 2017 afholdtes partskonference under Stockholmkonventionen om persistente organiske miljøgifte (POPs), Baselkonventionen om grænseoverskridende transport af farligt affald og behandling heraf samt Rotterdamkonventionen om forudgående informeret samtykke om handel med visse farlige kemikalier – den såkaldte TripleCOP. Udover konventions-specifikke konferencer blev der også afholdt sessioner, som behandlede tværgående emner for de 3 konventioner. Nedenfor gennemgås de politisk vigtigste resultater af konferencerne.

Tværgående emner

Forhandlingerne om finansiering og teknisk assistance var vanskelige, da mange udviklingslande mener, at mulighederne for finansiel støtte, teknisk assistance og teknologioverførsel til implementering af konventionerne er utilstrækkelige. De mener, at den finansiering, der er til rådighed (primært midler gennem den globale miljøfacilitet GEF), er utilstrækkelig og for vanskeligt tilgængelig. Synspunktet skal ses i lyset af, at konventionerne videreudvikles, især at der løbende reguleres nye stoffer under Stockholmkonventionen. Ilandene mener derimod, at der på finansieringssiden er gjort fremskridt de senere år gennem etablering af det såkaldte specielle program for institutionel styrkelse på nationalt niveau, og gennem et øget fokus på en integreret tilgang til finansiering på området, som også omfatter bedre integration af området i nationale politikker og planer, og involvering af industri/privatsektor. På den baggrund blev der ikke vedtaget egentlig nye tiltag ift. finansiering og teknisk assistance i forbindelse med partskonferencerne.

Der blev vedtaget en række andre forslag af tværgående karakter, herunder inden for følgende områder: fortsat fokus på synergier i samarbejdet mellem de tre konventioner, herunder synergier i arbejde med forebyggelse og indsats mod illegal handel med farlige kemikalier og affald; budget og arbejdsprogram; implementering af en informationsmekanisme (Clearing House Mechanism); internationalt samarbejde og koordination med fokus på de globale verdensmål; kobling mellem viden og politisk handling; og endelig om integration af kønsrelaterede aspekter i konventionernes arbejder. Sidstnævnte vil være med til at sikre, at princippet om lighed mellem kønnene er velintegreret i aktiviteter m.v., som gennemføres af FN-sekretariatet.

Stockholmkonventionens 8. partskonference

Ifølge konventionen skal der vedtages en overholdelsesmekanisme så snart praktisk muligt. Til trods for, at man er kommet langt i forhandlingerne om en tekst, har det ikke været muligt at opnå enighed på de første 7 partskonferencer, og det lykkedes heller ikke denne gang. Som tidligere skyldes det et mindre antal parter, der i stigende grad ønsker en anden tilgang og type mekanisme, end man typiske har for miljøkonventioner. På den forrige partskonference i 2015 og igen på denne har man endda

ønsket at genåbne tekstudkast, som er blevet accepteret på tidligere partskonferencer. Det blokerende mindretal ønsker udelukkende en faciliterende hjælpemekanisme. De oplever problemer med implementering og mener ikke, at de får den nødvendige finansielle eller tekniske/teknologiske bistand til at kunne overholde deres forpligtelser.

Stofferne decabromodiphenylether (decaBDE) og kortkædede klorparaffiner (SCCP) var indstillet til optagelse på konventionens bilag A om forbud mod produktion og anvendelse, og stoffet hexaklorbutadien (HCBD) var indstillet til optagelse på konventionens bilag C om kontrol af utilsigtet dannelse. HCBD er allerede optaget på bilag A. DecaBDE og SCCP blev optaget på bilag A. For at sikre enighed om optagelsen blev begge stoffer optaget med en lang række tidsbegrænsede undtagelser for anvendelser, der var nødvendige for især udviklingslandene. Det blev derfor også vedtaget, at en eventuel forlængelse af undtagelserne aktivt skal besluttes på partskonferencen i 2021, hvilket er usædvanligt. HCBD blev optaget på bilag C.

Der var ikke enighed om at begrænse antallet af undtagelser for den fortsatte anvendelse af PFOS. Det forventes, at der på partskonferencen i 2019 skal tages beslutning om mulig begrænsning af de tilbageværende undtagelser.

Baselkonventionen

På partskonferencen i 2011 (COP 10) blev det vedtaget at udarbejde en ramme for miljømæssig forsvarlig behandling (Environmental Sound Management - ESM) af farligt affald, som skulle afklare og sikre en fælles forståelse for én af konventionens hjørnestene om, at behandling af affald skal ske miljømæssigt forsvarligt. Som resultat af dette blev der på den netop gennemførte 13. partskonference vedtaget en række praktiske manualer for ESM. Der blev desuden vedtaget en juridisk vejledning om fortolkning af centrale begreber, herunder hvornår noget er affald, og en vejledning der skal hjælpe parterne med implementering af Cartagena deklARATIONEN om forebyggelse og minimering af affald.

Med henblik på at sikre at konventionen er nutidig og "up to date" med den teknologiske udvikling, blev der desuden nedsat en arbejdsgruppe, som skal forberede en revision af konventionens bilag om, hvornår affald er farligt, og oversigten over nyttiggørelses- og bortskaffelsesoperationer.

Et andet vigtigt resultat var vedtagelse af 6 tekniske vejledninger om miljømæssig forsvarlig behandling af affald med stoffer, der er omfattet af Stockholmkonventionen (POP-holdigt affald). Hovedformålet med vejledningerne er at give retningslinjer for destruktionen af den type affald. Der blev endvidere nedsat en arbejdsgruppe, der skal arbejde med vejledninger for nye POP-stoffer.

Der blev ikke opnået enighed om vedtagelse af vejledningen om grænseoverskridende transporter af affald fra elektroniske produkter og brugt udstyr, men besluttet at en arbejdsgruppe arbejder videre med vejledningen frem til næste COP. Den primære udfordring er sondringen mellem, om der er tale om eksport af brugbart second-hand elektronikprodukter, eller om det er eksport af affald.

Endelig blev det besluttet at optage marint affald og affald med nano-materialer som nye emner på konventionens arbejdsprogram.

Rotterdamkonventionen

Som i Stockholmkonventionen står der i Rotterdamkonventionen, at en overholdelsesmekanisme skal etableres så snart det er praktisk muligt. Etableringen af en overholdelsesmekanisme under Rotterdamkonventionen har været diskuteret på de forgående partskonferencer, uden at der har kunnet opnås enighed, og det blev desværre også tilfældet denne gang. Der var ganske få udestående elementer, som vedrørte tiltag, der kan anvendes i tilfælde af manglende overholdelse. Nogle få parter ønskede,

ulig tidligere møder, at genforhandle store dele af den allerede accepterede tekst, hvilket ikke var acceptabelt for de øvrige parter. Et kompromisforslag blev til sidst fremlagt af partskonferencens præsident, men der kunne ikke opnås konsensus. Dermed faldt forslaget, og yderligere forhandlinger blev henvist til næste partskonference.

Hovedemnet på partskonferencen var optagelse af 8 stoffer eller stofgrupper på bilaget til konventionen. Optagelse vil indebære, at stofferne kun må eksporteres til parter i konventionen, som har givet specifikt tilsagn til import.

Fire stoffer blev optaget på bilaget, nemlig pesticiderne trichlorfon og carbofuran samt industrikemikalierne tributyltin og kort-kædede klorinerede paraffiner (SCCP). De fire stoffer, der ikke blev optaget, er pesticiderne fenthion, paraquat, og carbosulfan samt industrikemikaliet krysotilasbest.

En særlig nedsat teknisk komite under konventionen havde ellers vurderet, at vilkårene for optagelse var opfyldt, og Danmark og resten af EU støttede også klart optagelsen af alle stofferne. Men som på tidligere møder blokerede en række lande for optagelsen af stoffer med henvisning til forhold, som egentlig er konventionen uvedkommende.

Det tilbagevendende problem med blokeringer førte til, at konferencen besluttede frem til næste partskonference at gennemføre et processpor, som skal analysere og komme med forslag til, hvad der kan gøres for at gøre konventionen mere effektiv. Et forslag fra 14 afrikanske lande om at ændre konventionen, så optagelsen kan ske ved kvalificeret flertal blev ikke vedtaget.

Næste partskonferencer for de tre konventioner finder sted i 2019 i Geneve.